
La Comunitat de Regants de Sant Esteve de Palautordera: un model de gestió de recursos hidràulics

Agustí Vulart i Riera

Comunitat de Regants de Sant Esteve de Palautordera

El 20 de març de 1680 es van atorgar els títols del dret d'aigua als pagesos de Sant Esteve de Palautordera.

L'aigua s'agafa de la Tordera. Es té una concessió de 108,5 litres per segon. La zona regable és de 180 ha. Els recs principals totalitzen 11 km.

L'any 1966 s'inicia la construcció de les instal·lacions per subministrar aigua potable. Actualment, es disposa d'una xarxa de més de 18 km i un dipòsit d'emmagatzemament d'aigua de 400 m³.

L'any 1988 es construeix l'embassament, de 250.000 m³. Té un perímetre de 660 metres i una alçada màxima de 12 metres. Aquesta reserva d'aigua assegura el subministrament per regar a l'estiu i constitueix una garantia per als bombers en cas d'incendis forestals.

La història de la Comunitat de Regants

Sant Esteve de Palautordera està situat al peu del Montseny, en una vall amb molta terra conreada, plena de flors a l'estiu i a la primavera, fèrtil i bonica. Fem història de la gent que ha fet possible que aquesta vall sigui de regadiu.

El 20 de març de 1680 el batlle general d'aigües del Reial Patrimoni, Raimundo d'Oms i Santapeu, atorgà els títols de dret d'aigua als pagesos de Sant Esteve de Palautordera. Fruit d'aquell interès és el que actualment se'n diu Comunitat de Regants.

Hi ha una sentència del 12 de març de 1872, del jutge de primera instància d'Arenys de Mar, que declara el dret de l'aigua de les comunitats de Sant Esteve i Santa Maria de Palautordera per expedient possessori.

La Comunitat de Regants de Sant Esteve va ser reglamentada segons la Llei d'aigües del 13 de juny de l'any 1879, i el 14 de febrer de l'any 1914 van ser aprovats per Reial ordre els estatuts actuals.

L'aigua s'agafa de la Tordera, a la presa anomenada popularment «el Través», situada en el terme municipal de Fogars de Montclús en el lloc dit Manso Viladecans. Aquesta presa és conjunta amb la Comunitat de Regants de Santa Maria de Palautordera. Inicialment, la presa era de pedra i terra; però, com que cada any es produïen fortes riudes que la deterioraven, les dues comunitats van sol·licitar la construcció d'una presa de ciment, segons projecte presentat i subscrit el 15 de desembre.

L'autorització es va donar el dia 19 d'abril de 1926 i es va publicar al número 119 de la *Gaceta de Madrid* del 26 d'abril del mateix any. La presa es va fer dins del pla dels dos anys fixats a la *Gaceta*, i es va construir un pont de ciment per a vianants per creuar el riu en els períodes que l'aigua salta per la presa.

A l'estiu de 1995 es van fer millores de pavimentació de la presa i als seus accessos per permetre-hi el pas a vehicles, com ara camions i tractors.

El cabal d'aigua que es pot agafar de la Tordera és de 217 litres per segon, i aquests litres són repartits a parts iguals entre les dues comunitats, després de recórrer 1.110 metres a través d'una sèquia comuna i arribar al lloc anomenat «partidor», prop de Can Jubany, on es produeix la divisió del cabal per a cada comunitat en un 50%.

Des d'aquest lloc, cada comunitat gestiona el seu cabal, que inicialment baixa en un rec doble dividit per una banquetta fins que, sota Can Tassa, els recs se separen per seguir cadascun d'ells el seu curs cap als camps a regar.

La Comunitat de Sant Esteve té tres recs principals: el del Pla, que arriba i travessa el nucli urbà fins al terme de Santa Maria, té una longitud de 3.500 metres; el rec de l'Est, que arriba fins a can Record i que té una longitud de 2.500 metres; i el rec de l'Oest, que va fins ca l'Amat i que té una longitud de 2.800 metres.

La zona regable és d'unes 180 hectàrees, limitades al nord pels terrenys de Can Tassa i Can Corneli, al sud pel municipi de Santa Maria, a l'est per la Tordera, i a l'oest per les serres de Can Torrent i Ca l'Amat, de manera que la longitud total dels recs principals fa uns 9 km.

L'aigua de la Comunitat de Regants es reparteix en 168 hores cada setmana. Aquestes hores estan repartides entre uns seixanta propietaris en la porció d'un quart a 18 hores. El propietari de l'aigua la pot llogar.